

Toekomst Sportparken Amsterdam Noord

Het advies Toekomst Sportparken Amsterdam Noord is op 13 december 2011 verzonden aan het dagelijks bestuur en de deelraad van Stadsdeel Noord

Wie wij zijn

De Sportraad Amsterdam is een onafhankelijk adviesorgaan dat door de gemeenteraad in 1952 in het leven is geroepen om te adviseren over de hoofdlijnen van het sportbeleid in Amsterdam.

Adviesonderwerpen

De Sportraad adviseert over elk terrein betreffende de sport, het sportbeleid en de organisatie van sport. De Sportraad zet zich actief in voor het bevorderen van sport in Amsterdam in al zijn veelzijdigheid. Zeker wanneer het stadsbrede beleidsonderwerpen zoals ruimtelijke ordening, verenigingen, jeugd, aanbieders, sportstimulering, evenementen, topsport, economie of Olympische ambitie betreft.

Wanneer adviseren wij?

1] Het college van burgemeester en wethouders en gemeenteraadsleden van de centrale stad en bestuurders en raadsleden van stadsdelen kunnen zich wenden tot de Sportraad Amsterdam voor advies.

2] De Sportraad Amsterdam werkt onafhankelijk, hanteert een eigen a-politieke agenda en hecht veel waarde aan zijn signaleringsfunctie. De hieruit voortkomende ongevraagde adviezen zijn naar onze mening van groot belang voor de sport in Amsterdam.

Samenwerking

De Sportraad Amsterdam heeft een structurele samenwerking met de Kenniskring Amsterdam (www.kenniskringamsterdam.nl).

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Plattegrond Sportparken in Amsterdam Noord	3
Aanbevelingen	
1. Visie	4
2. Minder maar kwalitatief goede sportaccommodaties	8
3. Minder maar sterkere voetbalverenigingen	12

Dit advies is tevens te downloaden via de website www.sportraadamsterdam.nl

Inleiding

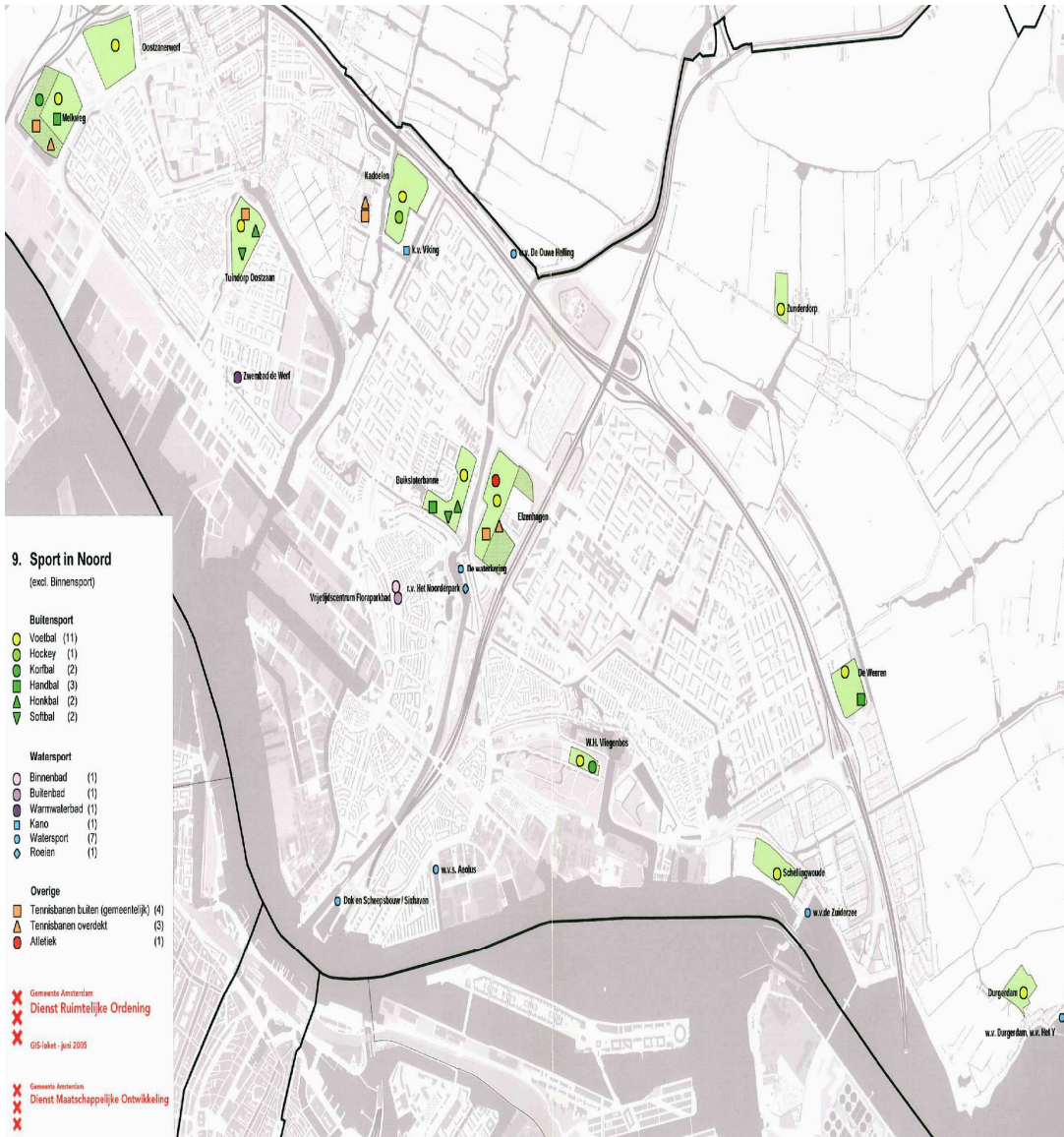
Het dagelijks bestuur van Stadsdeel Noord heeft op 20 september 2011 het *Besluit Toekomstvisie voetbalverenigingen en sportaccommodaties* aan de sportverenigingen van Noord gepresenteerd. Naast de noodzaak tot bezuinigen vormt het overschot aan voetbalvelden de belangrijkste aanleiding voor dit besluit. Het dagelijks bestuur wil in de toekomst naar minder, maar sterke voetbalverenigingen en minder, maar kwalitatief goede accommodaties. Om dit te bereiken doet het dagelijks bestuur voorstellen voor herschikking en optimalisering van de buitensportaccommodaties. Zo is in het besluit opgenomen dat van de tien sportparken in Noord, zeven behouden blijven, twee gedeeltelijk worden opgeheven en één sportpark geheel wordt opgeheven. In totaal verdwijnen 12 voetbalvelden, een honksoftbalveld en een handbalveld. Het besluit zal daarmee ingrijpende gevolgen hebben voor een aantal sportverenigingen. De Sportraad Amsterdam is als onafhankelijk adviesorgaan door het stadsdeel gevraagd om zijn visie te geven op de gepresenteerde plannen.

Alvorens meer specifiek in te gaan op de plannen van Noord hecht de Sportraad er waarde aan het belang van sportieve ruimte in een stedelijke omgeving te benadrukken. Sport is een voordelig en effectief middel om gezondheid, participatie en talentontwikkeling te bevorderen in een wijk. Sportverenigingen vormen daarnaast nog altijd een ongeëvenaard sociaal kapitaal dat een stevig fundament onder de leefbaarheid en sociale cohesie in de stad legt. Het waarborgen van reeds bestaande ruimte voor sportief gebruik is daarom essentieel voor de vitaliteit van een wijk of

stadsdeel. Verwijdering of verplaatsing van deze ruimte is vaak een onomkeerbaar proces en geeft in veel gevallen op de lange termijn een ongewenst resultaat voor de sport- en recreatieve participatie in de wijk. Uiterste voorzichtigheid is derhalve geboden.

Dit neemt niet weg dat de Sportraad onderkent dat huidige onderbepeling van voetbalvelden vraagt om ingrijpen. Alvorens echter ook maar één strafschoopgebied op te offeren voor een volkstuin of studentenflat dient het dagelijks bestuur er zeker van te zijn dat zij kan blijven voorzien in de huidige en toekomstige sportieve behoeften van haar inwoners. Dit vraagt om een toekomstvisie sport waarin alle sportieve behoeften – van gebonden tot ongebonden, van commercieel tot gesubsidieerd, van voetbal tot vechtsporten – zijn meegenomen. Een toekomstvisie waarin tevens ruim aandacht wordt besteed aan de kwalitatieve opwaardering van sportieve faciliteiten in Noord. De sportaccommodaties in Noord zullen moeten worden getransformeerd tot eigentijdse voorzieningen die uitnodigen tot gebruik. Moderne beheersvormen zoals het Sportcentrum Nieuwe Stijl kunnen helpen de ruimte efficiënter en flexibeler te benutten. Sportverenigingen die zich coöperatief opstellen ten opzichte van efficiënter gebruik verdienen, mits zij hun financiële verplichtingen structureel nakomen, intensieve ondersteuning bij hun vitalisering.

Plattegrond Sportparken in Amsterdam Noord

Bron: Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling (2006)

1. Visie

Amsterdam Noord is als stadsdeel volop in ontwikkeling. De stedelijke herstructurering van de noordelijke IJ-oever zorgt in combinatie met investeringen in onder meer de Banne en Buikslotermeer voor een forse groei van woon- en werkgelegenheid. Uitgaande van recente berekeningen wonen in 2030 ruim 106.000 inwoners in Amsterdam Noord, 20.000 meer dan nu.¹ Bovendien zal de samenstelling van deze inwoners veranderen en zullen naar verwachting meer jonge gezinnen zich de komende jaren gaan vestigen in Noord. Dat heeft ook gevolgen voor de instroom bij onder meer basis-, voortgezet- en beroepsonderwijsinstellingen die allen voorname gebruikers van sportaccommodaties zijn. Hier komt bij dat de ingezette verschuiving van aandacht naar andere sporten en beweegvormen de komende jaren zal aanhouden. Tezamen heeft dit gevolgen voor de wijze waarop sportparken worden gebruikt en dus moeten worden ingericht. De Sportraad adviseert het stadsdeel de huidige herschikking van sportparken aan te grijpen om een integrale sportvisie voor Noord te formuleren.

1a) Ontwikkel een integrale sportvisie voor de gehele sportsector in Noord.

De voornoemde integrale sportvisie dient niet alleen rekening te worden gehouden met de verwachte bevolkingsgroei, maar eveneens met de ambitie van de stad Amsterdam om de sportparticipatie te laten stijgen tot 75%. Aangezien deze in Noord nu slechts 52% bedraagt, betekent dit dat

---

¹ Gemeente Amsterdam, Dienst O&S (2011). *Stadsdelen in Cijfers 2011*

het bereiken van beide doelstellingen leidt tot een geschatte stijging van bijna 35.000 sporters in de komende twintig jaar in Noord alleen. De integrale sportvisie dient derhalve een ruimtelijke vertaling te bevatten, inclusief een (prognose)rekenmodel dat rekening houdt met de huidige bespeling en demografische factoren, alsmede met sociaal-culturele factoren, beleidsdoelstellingen en ontwikkelingen in de sport. Dit biedt het stadsdeel de mogelijkheid om een ruimtelijk antwoord te formuleren voor de lage sportparticipatie in Noord.

1b) Neem daarbij als uitgangspunt een ruimtelijke vertaling van het huidige gebruik, de sportieve behoefte, beleidsdoelstellingen, demografische en sociaal-culturele ontwikkelingen.

Het dagelijks bestuur zou de sportvisie moeten aangrijpen om Amsterdam Noord sterker te profileren als sportief stadsdeel zoals het van oudsher ook bekend staat. De vele groene voorzieningen en het vooralsnog omvangrijke aanbod van sportaccommodaties bieden hiertoe tal van aanknopingspunten, ook voor vernieuwend sportief aanbod. De Sportraad is van mening dat het stadsdeel hiermee een krachtig wapen in handen heeft om Amsterdam Noord stadsbreed te promoten als een aantrekkelijke, creatieve en bovenal sportieve woon- en werkomgeving.

1c) Profileer Noord als sportief stadsdeel zowel binnen als buiten het stadsdeel in woord en daad.

2. Minder maar kwalitatief goede sportaccommodaties

Wanneer sportieve ruimte verdwijnt uit de wijk dan wordt deze ruimte zelden tot nooit teruggewonnen in dezelfde buurt. Met deze wetenschap in het achterhoofd heeft de Sportraad de plannen van Noord beoordeeld. Alvorens hier nader op in te gaan, merken wij op dat het stadsdeel met voorliggende plannen afwijkt van bestaande afspraken, zoals onder meer opgenomen in de Structuurvisie Amsterdam 2040 en het Bestuursakkoord Sport Amsterdam. In de laatste hebben betrokken partijen afgesproken basissportvoorzieningen – waartoe ook de sportparken in Noord behoren – te handhaven en waar nodig aan te passen op een zodanig kwalitatief en kwantitatief niveau dat deze voldoen aan de behoefte en wensen van de Amsterdamse bevolking.² De Sportraad maakt het stadsdeel er op attent de ruimte die hier straks voor nodig is nu te borgen en niet lichtzinnig op te heffen.

Dat de behoefte aan sportieve ruimte niet zozeer voetbalvelden betreft, betekent naar mening van de Sportraad niet dat deze sportieve ruimte zomaar kan verdwijnen. Zeker wanneer het gaat over schaarse ruimte die, mits anders ingericht en georganiseerd, wel in sportieve en recreatieve behoeften van de inwoners van Noord kan voorzien. Dientengevolge pleit de Sportraad voor het zoveel als mogelijk handhaven van de sportieve bestemming van de grond waar het dagelijks bestuur voornemens is voetbalvelden te laten verdwijnen.

---

² Gemeente Amsterdam (2003). *Bestuursakkoord Sport Amsterdam tussen centrale stad en stadsdelen*.

2a) Handhaaf alle sportieve ruimte zolang niet duidelijk is of het stadsdeel kan blijven voorzien in de huidige én toekomstige sportieve behoeften van haar inwoners.

De huidige sportvoorzieningen in Noord kennen het laagste waarderingscijfer van alle stadsdelen van Amsterdam.³ Het stadsdeel heeft al toegezegd te zullen investeren in het verbeteren van de kwaliteit. De Sportraad adviseert bovenal bestaande sportieve locaties zoveel mogelijk te handhaven, zeker als deze midden in de wijk liggen. Door de inrichting en invulling van sportparken te moderniseren kan het stadsdeel het sportaanbod desnoods op een kleiner oppervlak toch verbreden en optimaliseren. Zo zal de realisatie van eigentijdse multifunctionele sport- en leisurevoorzieningen naar verwachting leiden tot intensiever gebruik van de ruimte en vergroting van de maatschappelijke waarde van de voorzieningen. Om de kosten hiervan te reduceren raadt de Sportraad ook nadrukkelijk aan private partijen hierbij te betrekken. Dit kunnen sportgerelateerde ondernemingen zijn, maar ook nieuwe publiekprivate samenwerkingsvormen met bijvoorbeeld buitenschoolse opvang, onderwijs en zorginstellingen zijn denkbaar. De Sportraad daagt het stadsdeel uit om zelf ook na te denken over innovatieve vormen van financiering. Zo is het bijvoorbeeld de moeite waard om te onderzoeken in hoeverre werkgevers of zelfs bewoners/wijken bereid zijn om bepaalde sportvoorzieningen te adopteren. Niet alleen kunnen kosten hiermee bespaard worden, ook levert het directe betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel op bij gebruikers. Bovendien sluit dit prachtig aan bij de recente beleidsbrief van minister

---

³ Gemeente Amsterdam, Dienst O&S (2010) *Sportmonitor Amsterdam 2009*.

Schippers (VWS) aan de Tweede Kamer, waarin zij aangeeft vanaf 2012 extra geld beschikbaar te stellen om mensen dicht bij hun huis aan het sporten of bewegen te krijgen. Zij denkt dit onder meer te kunnen realiseren door de samenwerking tussen lokale partijen te intensiveren en het aantal sportbuurtcoaches (voorheen de combinatiefunctionarissen) uit te breiden. Juist de verbinding die deze laatste dienen te leggen tussen sport, onderwijs, welzijn of kinderopvang biedt tal van kansen om een vernieuwend sportaanbod in Noord te creëren.

2b) Investeer - in samenwerking met diverse partijen - in een eigentijdse sportieve inrichting van compacte sport- en leisurevoorzieningen, die voorzien in bestaande behoeften en bovendien het gebruik door meerdere doelgroepen stimuleert.

De Sportraad benadrukt het belang van een goede spreiding van de sportvoorzieningen over het stadsdeel. Nabijheid van laagdrempelige voorzieningen is een belangrijke voorspeller van sportgedrag. Wij geven het dagelijks bestuur om die reden de volgende opmerkingen ter overweging mee:

- Met het verdwijnen van sportpark De Weeren resteert slechts sportpark Schellingwoude in het oosten van het stadsdeel. Gezien de nabijheid van Amsterdam Oost en de druk op met name de sportverenigingen op IJburg ligt hier voor Noord een kans om nieuwe initiatieven te ontplooiën. Hierbij zou onder meer aan hockey gedacht kunnen worden. Hoewel de hockeysport buiten beschouwing blijft in het Besluit wil de Sportraad benadrukken dat de hockeysport in omvang

groeïende is en dat, in combinatie met de bevolkingsgroeï, verwacht mag worden dat het stadsdeel hier tijdig op anticipeert.

- De Sportraad begriïpt de gedachte die leidt tot keuze van het stadsdeel om in het westen te investeren in slechts één van de twee parken, maar vraagt zich af hoe zich dit verhoudt tot de Structuurvisie.
- De Sportraad acht het raadzaam op termijn het (buiten)handbal in Noord te concentreren op sportpark Elzenhagen. De sporthal Elzenhagen waar het zaalhandbal zich voornamelijk afspeelt blijft behouden. Een buitenhandbal locatie nabij deze sporthal zou versterkend kunnen werken. De centrale ligging van het sportpark dient bovendien gekoesterd te worden. Zeker wanneer de geplande woningbouw doorgang vindt zal de vraag naar aantrekkelijke, eventueel kleinschalige, wijksporvoorziening alleen maar toenemen.
- Noord heeft enkele voorzieningen voor zogenaamde urban/lifestyle sporten met een grootstedelijke functie waarvan veel gebruik wordt gemaakt (bijv. Skatepark Amsterdam Everland). Bij de herbestemming van sportvelden zou Noord zich kunnen richten op faciliteren van meer vernieuwende sportvormen en daarmee zijn creatieve profiel verder kunnen verstevigen.
- Veel verenigingen blijken moeite te hebben met het werven en behouden van leden, het vinden van vrijwilligers en het onderhoud en beheer van accommodaties. Ter versterking van verenigingen en ter verbetering van het gebruik, kan op de sportparken een beheersvorm worden geïntroduceerd zoals *Sportcentrum Nieuwe Stijl*.⁴ Dat behelst een sportorganisatiemodel waarin het bestaande sportaanbod, met professioneel kader, wordt verbreed of nieuw sportaanbod wordt

---

⁴ DSP-Groep, (2008) *Evaluatie pilots Sportcentrum Nieuwe Stijl*, Amsterdam.

ontwikkeld, waardoor naast leden ook niet-leden van sportverenigingen meer gebruik zullen gaan maken van de aanwezige sportinfrastructuur.

2c) Streef naar optimalisatie van het ruimtegebruik, houd daarbij wel rekening met de prognoses, spreiding, nabijheid/bereikbaarheid en pas een moderne ondernemende beheersvorm toe zoals Sportcentrum Nieuwe Stijl.

3. Minder maar sterkere voetbalverenigingen

Amsterdam Noord kent een rijke sporthistorie, niet in de laatste plaats dankzij de prestaties van illustere voetbalverenigingen als De Volewijckers en DWV. Samen met de aanwezigheid van een aanzienlijk aantal op breedtesport georiënteerde voetbalverenigingen hebben de inwoners van Noord hierdoor altijd kunnen profiteren van een ruim en divers voetbalaanbod. Verschillende van deze voetbalverenigingen kampen de laatste jaren echter met teruglopende ledenaantallen en uitdunnend kader. Natuurlijk zijn dergelijke trends overal in Nederland waarneembaar, maar de effecten lijken zich in Amsterdam Noord steviger te manifesteren. Zo ligt de sportparticipatie hier met 52% ver onder het stedelijk gemiddelde van 62% en zijn in dit stadsdeel ook veel minder mensen lid van een sportvereniging dan elders in de stad.⁵

In het Besluit wordt gesproken van een situatie met veelal kleine verenigingen die moeite hebben het hoofd boven water te houden. Het dagelijks bestuur stuurt aan op het terugbrengen van het aantal sportverenigingen. De Sportraad zou graag zien dat de focus niet zou liggen op het verminderen van het aantal verenigingen, maar op het versterken van verenigingen, verbeteren van de samenwerking tussen verenigingen en efficiënter gebruik van de sportaccommodaties. Aangezien het aanbieden van sport in verenigingsverband in zichzelf al als sociale functie kan worden aangemerkt, mogen deze niet zonder meer worden verplicht zich te verbinden aan bredere maatschappelijke doelstellingen.

---

⁵ Gemeente Amsterdam, Dienst O&S (2010) *Sportmonitor Amsterdam 2009*.

Van verenigingen mag wel verwacht worden dat zij zich coöperatief opstellen tegenover efficiënter en eventueel gezamenlijk gebruik van de accommodaties.

3a) Focus niet op het verminderen van het aantal verenigingen, maar op samenwerking tussen en versterken van sportverenigingen en daarmee efficiënter gebruik van sportaccommodaties.

Het voorliggende plan van het dagelijks bestuur is gebaseerd op de huidige hoeveelheid voetbalnormteams in Noord en houdt geen rekening met de verwachte groei van de voetbalsport de komende jaren als gevolg van de bevolkingstoename (138 normteams in 2011 naar 166 in 2028).⁶ De overcapaciteit neemt daarmee af van nu twaalf grasvoetbalvelden naar negen. Deze zal nog verder dalen als de sportparticipatie in Noord conform de stadsbrede ambitie stijgt richting 75%. Door tijdig te investeren in de aanleg van kunstgrasvelden op de verschillende sportcomplexen kan deze groei evenwel worden opgevangen. De Sportraad merkt op dat de aanleg van kunstgrasvelden voor voetbalvelden in Noord ver achterblijft in vergelijking met de ontwikkeling in andere stadsdelen. Ook in het besluit voor optimalisering van de sportparken worden nog geen concrete toezeggingen gedaan over het aantal aan te leggen kunstgrasvelden. Kunstgras kan bijdragen aan meervoudig gebruik door meer diverse doelgroepen. Aanleg van meer kunstgrasvelden is essentieel voor de realisatie van het Besluit.

---

⁶ Gemeente Amsterdam, DMO Sport (2011) *Vraag en Aanbodanalyse van de Amsterdamse basissportaccommodaties*.

3b) Zet stevig in op de uitbreiding van het aantal kunstgrasvelden teneinde een hogere bespeling van de velden mogelijk te maken en het toekomstige tekort aan voetbalvelden op te vangen.

De wens voor sterke verenigingen ligt voor de hand. De wijze waarop het stadsdeel dit denkt te kunnen realiseren blijkt echter onvoldoende uit de plannen. De Sportraad dringt er bij het dagelijks bestuur dan ook op aan om snel met een verdere uitwerking van de plannen te komen. Hierin kunnen de volgende aandachtspunten worden meegenomen.

De Sportraad deelt ten eerste de opvatting van het dagelijks bestuur dat de verenigingen 'in natura' dienen te worden gecompenseerd en dat deze vergoeding volledig ten goede moet komen aan de kwaliteit van de nieuwe accommodatie. Dit is essentieel voor de aantrekkingskracht van de sportvoorzieningen en de verenigingen en draagt daarmee bij aan de herprofilering van de sport.

Ten tweede zal het stadsdeel per afzonderlijk geval de invulling van de compensatie moeten specificeren teneinde de verenigingen te helpen overtuigen van de meerwaarde van de verhuizingen (en hen munitie te bieden om dit ook bij hun achterban te doen). Niet alleen helpt dit de verenigingen het toekomstperspectief te concretiseren, ook wordt zo duidelijker in hoeverre de compensatie in relatie staat tot de accommodatie die zij achterlaten. Dit is belangrijk omdat verenigingen doorgaans economisch eigenaar zijn van het onroerend goed (kantine, kleedkamers, tribune), waar zij tijd, energie en geld in hebben geïnvesteerd.

Ten derde blijkt in de praktijk dat verhuizingen of fusies doorgaans op korte termijn leiden tot afnemende ledenaantallen en verminderde continuïteit

van verenigingsactiviteiten. Gerichte ondersteuning in deze periode is noodzakelijk om de basis te kunnen leggen voor sterke en vitale sportverenigingen. Uit de voorliggende plannen blijkt begeleiding tijdens het proces nog te weinig. In samenwerking met de KNVB en Sportservice Amsterdam (middels verenigingsondersteuning) zal het stadsdeel verenigingen intensief moeten bijstaan bij het ontwikkelen van een heldere organisatiestructuur en een gezonde financiële huishouding, maken van afspraken over gezamenlijk accommodatiegebruik en beheer en het activeren van vrijwilligers en het stimuleren van maatschappelijk ondernemerschap.

3c) Bied de betrokken sportverenigingen een concreet en aantrekkelijk perspectief en zorg in samenwerking met de sportbond en verenigingsondersteuning voor intensieve begeleiding bij de vitalisering.

SPORTRAAD AMSTERDAM

mr. drs. R.D. Geerlings

Voorzitter

13 december 2011

Samenstelling

Leden

mr. drs. R.D. (Robert) Geerlings (vz)

drs. A.S.M. (Arnoud) Sterk (vice vz)

dhr. M. (Mounir) Dadi

dhr. J.P.A. (Peter) Jansen MEM

dr. ir. C.J.M. (Lia) Karsten

dhr. Th.M.J.L. (Theo) van Uden Msm

mw. M.S. (Monica) Visser

dhr. F.J. (Frits) Barend

dhr. M.U. (Uri) Coronel

dhr. J. (Jan) Driessen

drs. J.S.I. (Jessica) Gal

drs. K. (Kirsten) van der Kolk

mr. H. (Humberto) Tan

dr. C. (Cees) Vervoorn

drs. A. (Ageeth) Telleman

Secretariaat

drs. J.O.R. (Julius) Egan (secretaris)

drs. G.J. (Gertjan) Dol (beleidsadviseur)

dhr. S.H. (Sander) Dekhuijzen (stagiair)

mw. A.C. (Aimée) Kaandorp BSc (stagiaire)

Expertise

Sport en recht, topsport, maatschappij
(Rijks)overheid, landelijk (top)sportbeleid,
bewegingsonderwijs, verenigingen

Jeugd, maatschappij, overheid, topsport

Onderwijs, jeugd, communicatie,
accommodaties, verenigingen

Planologie, onderwijs, jeugd

Accommodaties, planologie, exploitatie,
doelgroepen

Sportbonden, sportbeleid en uitvoering,
overheid, topsport

Media, communicatie, (top)sport

Besturen topsport, gehandicaptensport,
fundraising

Communicatie, sportsponsoring, politiek,
bedrijfsleven

Sportmedische zaken en topsport

Topsport en onderwijs

Media, maatschappij, (top)sport

Topsport, onderwijs, fysiologie, Olympische
en Paralympische Spelen

Overheid, maatschappij, ongeorganiseerde
sport

Contactgegevens

Sportraad Amsterdam

Postadres:

Postbus 1530

1000 BM

Tel: 020-2518586

Email: info@sportraadamsterdam.nl

Website: www.sportraadamsterdam.nl

Bezoekadres:

Weesperstraat 101

1018 VN Amsterdam